

Niklas Natt och Dag

1793 ÎN UMBRA MORȚII

Traducere din limba engleză și note
DANA-LIGIA ILIN

LITERA®
București
2018

Carl Gustaf af Leopold
Strigoial din Indebetou
Traducere de Maria Popescu
Illustrații de Gheorghe Nistor
Editorial Libris

Strigoial din Indebetou
Carl Gustaf af Leopold
Traducere de Maria Popescu
Illustrații de Gheorghe Nistor
Editorial Libris

Distribuitor CIP și Bibliotecă Națională a României
MAGAZIN LIBRIS, BUCUREȘTI
1793 în limba română - Carl Gustaf af Leopold
trad. din limba engleză George Ciprian Popescu
Editorial Libris
ISBN 978-606-32-3236-2
www.libris.ro

Partea întâi STRIGOIUL DIN INDEBETOУ

Toamna anului 1793

O mare nenorocire s-a abătut asupra noastră. Bântuire
o mie de zvonuri, unul mai prăpătios decât altul. N-ai
cum să afli ceva în care să te poți încrede, căci până și
drumeții spun povești diferite și cu toții îmi par poeți în
ceea ce istorisesc. Sălbăticia omorului, aşa cum a fost
povestit, e prea mare, aşa că nu ştiu ce ar mai trebui să
cred despre asta.

Carl Gustaf af Leopold, 1793

Pastoreaza înșelat SALVADOR DALÍ

1957, oil on canvas

Salvador Dalí, cunoscut și ca "Dr. Salvador Dali", este unul din cei mai mari pictori surrealismului. El a spus că "surrealismul este o metodă de a obține realitatea". În "Pastoreaza înșelat", Dalí a creat o imagine surreală în care un om cu capul unui bivol se întâlnește cu un om cu capul unui pasăre. Această combinație absurdă și incoherență este caracteristică operei sale.

Ceai Căprioară la Iași

Mickel Cardell plutește în apa rece. Cu mâna dreaptă liberă îl înșfacă de guler pe Johan Hjelm. Hjelm plutește alături, țeapă, cu spumă roșie pe buze. Tunica lui Hjelm e alunecoasă din pricina săngelui și a apei sălcii. Când un val îi smulge din mâna ultima bucătă de țesătură, Cardell încearcă să strige, dar din gâtlej nu-i iese decât un geamăt. Hjelm se scufundă iute. Cardell își vâră capul în apă și o clipă urmărește scufundarea cadavrului în adâncuri. În tulburarea sa, i se pare că zărește acolo ceva, la marginea lumii vizibile. Cadavre de marinari schilotite scoborând cu miile spre porțile iadului. Îngerul Morții, care are pe cap o coroană făurită dintr-o țeară de om, își strâng aripile deasupra lor. În vîrtejul apei, falca i se mișcă în sus și în jos într-un hohot de râs batjocoritor, neauzit.

Împărăția morților este înținsă. Cadavrele sunt sănești capul înțepăzi și împușcați în față cu lanturi de mătase. Un trageșos perecamături cînd se zidică. Pește și boala înțepăză și o inimică multă bătrâna, giură că și-a pierdut cu ea fruntea. Palăria și solul răzgojește pe casupă, cu culori înfundate. Colindăciptă cu pușcanii, apoi apă punte pe cap. Încapă să se aducă amante. E la Vînderea Hamburg și totuște că nu le este permis să se joace cu moarte. O patire neavărlită poartă underul fiindcă și astăzi în România război. Cel ce să nu poată să fie proprietarul îl consideră doar și se înșamă că să fie cunoscător să fie sărat pe hâncu și pe mese sănătății dimineață, cănd vor

1

- Mickel! Mickel străjerul! Deșteaptă-te!

În vreme ce zgâlțâielile înverșunate îl smulg pe Cardell din somn, simte o durere fugărată în brațul stâng, care nu mai e întreg. O mână cioplită în lemn a luat locul părții pierdute. Ciotul șade în gaura scobită în lemnul de fag, legat la cot cu fâșii de piele. Care îi sapă adânc în carne. Ar fi trebuit să aibă destulă minte și să le slăbească înainte de a atipi.

Fără chef, deschide ochii și privește de-a lungul câmpului uriaș al mesei pătate. Când încearcă să salte capul, obrazul i se lipește de lemn și, fără să vrea, își trage jos peruci atunci când se ridică. Trage o înjurătură și o îndeasă sub haină, după ce și-a șters cu ea fruntea. Pălăria i se rostogolește pe dușumea, cu calota înfundată. O îndreaptă cu pumnul, apoi și-o pune pe cap. Începe să-și aducă aminte. E la Vinăria Hamburg și trebuie să fi băut până și-a pierdut cunoștința. O privire azvârlită peste umăr îi arată și alții în aceeași stare. Cei cățiva bețivi pe care proprietarul i-a considerat destul de înstăriți ca să nu-i azvârle în șanț zac lătiți pe bănci și pe mese până dimineața, când vor

pleca pe trei cărări să înfrunte muștrările celor care îi așteaptă acasă. Dar nu și Cardell. E un veteran schilod care trăiește singur și nu dă socoteală nimănui.

- Mickel, trebuie să vii! E un cadavru în Fatburen!

Cei doi care l-au trezit sunt copii ai străzii. Chipurile lor îi par cunoscute, dar nu-și poate aminti cum îi cheamă. În spatele lor stă Baggen, administratorul trupeș care lucrează pentru doamna Norström, proprietăreasa. Baggen e chiaun și roșu la față și s-a aşezat între copii și o colecție de pahare gravate, mândria Vinăriei, care stau încuiate într-un bufet albastru.

Osândiții se opresc aici, la Vinăria Hamburg, în drum spre eșafodul de la Skanstull. Li se oferă ultima băutură, după care paharul e luat cu grijă, sunt încrustate pe el numele și data și e adăugat colecției. Nimici nu poate să bea din aceste pahare decât sub supraveghere și după ce a plătit o sumă, după gradul de ticăloșenie a decedatului. Se zice că poartă noroc. Cardell n-a pricoput niciodată de ce.

Cardell se freacă la ochi și își dă seama că nu s-a trezit de-a binelea din beție. Când încearcă să vorbească, vocea îi e îngroșată.

- Ce mama dracului se petrece?

Îi răspunde cel mai mare dintre copii - o fată. Băiatul are buză de iepure și e fratele ei, judecând după trăsături. Își încreștește nasul când simte răsuflarea lui Cardell și se trage în spatele surorii.

- E un cadavru în apă, chiar la mal.

Are în voce un amestec de groază și atâțare. Cardell își simte venele de la tâmpale gata să plesnească. Bubuțul inimii amenință să înceapă bruma de gândire pe care izbutește s-o adune.

1793. ÎN UMBRA MORTII | 13

- Și de ce ar fi asta treaba mea?

- Te rugăm, Mickel, nu e nimeni altcineva prin preajmă și știam că ești aici.

Își freacă tâmpalele, sperând zadarnic să ușureze durerea care zvâcnește.

Peste Södermalm cerul n-a început încă să se lumineze. Întunericul nopții plutește în aer. Soarele n-a purces să se înalte peste Sicklaön și Danviken. Cardell ieșe clătinându-se și coboară treptele Vinăriei, urmându-i pe copii pe strada pustie. Ascultă fără chef o poveste despre o vacă bătrână înselată care s-a tras îndărăt de la mal și a luat-o la goană, îngrozită, spre Danto.

- Botul ei a atins cadavrul, care apoi s-a răsucit.

Pietrele au lăsat locul mocirlei din apropierea lacului. Îndatoririle lui Cardell nu-l mai purtaseră de multă vreme dincolo de malul lacului Fatburen, dar vede că nu-i nimic schimbă. Nu se alesese nimic de planurile făcute de multă vreme de a curăța malul și de a face un doc și o fabrică de bere, cu toate că acest lucru e de înțeles într-un oraș și o țară care se clăină pe marginea ruinei. Asta o știe la fel de bine ca toți cei care sunt siliți să-și completeze venitul anual de mizerie muncind pe ici, pe colo. Casele frumoase din jurul lacului au fost prefăcute în manufacuri. Acestea își aruncă gunoaiele în apă, iar porțiunea îngrădită pentru gunoaiele menajere e plină până la refuz și cei mai mulți n-o bagă în seamă. Cardell lasă să-i scape niște măscări când tocul cizmei sapă un sănț în noroi și trebuie să-și fluture brațul sănătos ca să nu-și piardă echilibrul.

- Vaca voastră s-a speriat când a dat de vreo cimotie de-a ei răscoaptă. Măcelarul aruncă în lac rămășițele.

M-ați trezit pentru nimic mai mult decât o jumătate de vacă putrezită, ori poate de porc.

- Am văzut în apă o față, fața unui om.

Valurile lovesc țărmul, într-un vârtej de spumă galbenie. Copiii au dreptate, în sensul că ceva putred - o formă întunecată - plutește la o depărtare de câțiva metri. Primul gând al lui Cardell este că nu poate fi om. E prea mic.

- Cum ziceam, sunt resturi de la măcelărie. Hoitul unui animal.

Fata o ține una și bună că nu s-a înselat. Băiatul dă din cap, de acord cu ea. Sleit de puteri, Cardell formăie.

- Sunt beat, ați priceput? Beat mort. Mangă. Aminți-vă asta când o să întrebe cineva de ziua în care ați păcălit un străjer să se scalde în lac, și v-a tras o chelvăneală pe care n-o să-o uitați până la moarte când a ieșit la mal, murat și furios.

Se descotorosește de haină cu stângăcia celor care n-au decât o mâna. Peruca de lână uitată cade din căptușeală în mocirlă. Nu-i nimic. Chestia aia afurisită n-a costat decât câțiva bănuți și moda e pe cale să dispară. O poartă doar pentru că o înfățișare mai îngrijită crește şansele ca cineva să-i cumpere unui veteran un păhărel ori două. Cardell se uită la cer. Sus, câteva stele strălucesc peste Golful Årsta. Închide ochii, ca să păstreze înăuntru impresia de frumusețe, și păsește în lac cu piciorul drept.

Malul mlaștinios nu-i poate suține greutatea. Se scufundă până la genunchi și simte cum apa lacului îi intră în cizmă, care rămâne întepenită în mînă când se prăbușește în față și piciorul îi iese din ea. Dar, cu ceva între înot și tărâre, începe să-și croiască drum spre larg. Apa i se scurge groasă printre degete, plină de

lucruri pe care nici măcar locuitorii de pe Södermalm nu le cred vrednice de a fi păstrate.

Beția i-a tulburat judecata. Îl trece un junghi de spaimă când nu mai simte sub picioare fundul lacului. Apa e mai adâncă decât credea, și se regăsește în Svensksund, cu trei ani înainte, îngrozit și rostogolit de valuri la retragerea frontului suedez.

După ce zvâcnirile din picioare l-au purtat destul de aproape, apucă trupul. Primul său gând este că a avut dreptate. Așa nu-i om. E hoitul unui animal, aruncat aici de ucenicii măcelarului, transformat în geamandură când l-au umflat gazele putreziciunii. Apoi halca de carne se răsucesc și ajung față în față.

Nu-i deloc putredă, și totuși se holbează la el niște orbite goale. Îndărătul buzelor sfâșiate nu sunt dinții. Părul și-a păstrat luciul - noaptea și lacul s-au străduit cât au putut de mult să-i întunece culoarea, dar este, fără îndoială, o coamă de păr bălai-deschis. Cardell își trage brusc răsuflarea, ceea ce-l face să înghită apă și să se sufoce.

Când se termină accesul de tuse, plutește nemîșcat alături de cadavrul, cercetându-i trăsăturile zdrobite. În spate, pe mal, copiii nu scot nici un sunet. Îi aşteaptă în tacere întoarcerea. Prinde cadavrul, se răsucesc în apă și începe să zvâcnească din piciorul gol ca să ajungă înapoi la mal.

Truda aducerii la țărm devine mai mare când ajunge în partea noroioasă și apa nu le mai suține greutatea. Cardell se rostogolește pe spate și se împinge în sus cu amândouă picioarele, trăgând după el prada, cu mâinile încleștate în veșmintele zdrențuite. Copiii nu-l ajută. Ba chiar se trag înapoi, ghemuindu-se și

Respect pentru oameni și cărți

acoperindu-și nasul. Cardell tușește și scuipă în noroi apa murdară din lac.

- Dați fuga la Slussen și aduceți-l pe polițai.

Copiii nu se clintesc, dorindu-și la fel de mult să stea departe, pe cât își doresc să se uite la prada lui Cardell. Se urnesc abia când el azvărle spre ei o mâna de noroi.

- Fugiți la paza de noapte și aduceți-mi o uniformă albastră, fir'ar să fie!

Când tropăitul piciorușelor lor nu se mai aude, se apleacă într-o parte și vomită. Se lasă liniștea și, în singurătatea sa, Cardell simte o îmbrățișare rece care îi scoate aerul din plămâni, făcându-l ca aproape să nu mai poată răsufla. Inima îi bate din ce în ce mai iute, sângele îi zvâcnește în venele gâtului și e copleșit de o spaimă care-l încremenește. Știe prea bine ce urmează. Simte cum brațul pe care nu-l mai are se ivește din întuneric, până ce fiecare particică a făpturii sale îi spune că e înapoi, la locul lui, iar în partea de jos a brațului simte o durere destul de mare ca să încece restul lumii, o falca plină de dinți de fier care roade carne și zgârciurile.

Cuprins de panică, trage de fâșiiile de piele și lasă brațul de lemn să cadă în mocirlă. Apoi își prinde cu mâna dreaptă ciotul și frământă carne plină de cicatrice, ca să le amintească simțurilor că brațul pe care îl deslușesc ele nu mai există, iar rana e de mult vindecată.

Criza durează mai puțin de un minut. Poate să răsuflă din nou, mai întâi gâfăit, apoi mai liniștit, mai încet. Groaza dispare și lumea își recapătă formele cunoscute. Aceste atacuri de panică îl urmăresc de trei ani încوace, de când s-a întors din război mai

1793. ÎN UMBRA MORȚII | 17

sărac cu un braț și cu un prieten. Și totuși, e mult de atunci. Crezuse că a găsit calea de a ține în frâu coșmarurile. Băutură și încăierări prin taverne. Cardell se uită în jur, ca și cum ar căuta ceva care să-l aline, însă e singur cu cadavrul. Se leagănă pe loc, cu ciotul tinut strâns în mâna.

N-are habar cât timp le-a luat păzitorilor orașului. Șade neclintit pe mal, cu privirea atintită în depărtare. Hainele îi sunt reci și ude, dar mai are în vene destul alcool ca să-l încălzească. Când se arată, în cele din urmă, ajutoarele, sunt doi bărbați cu tunici albastre și pantaloni albi, fiecare ținând o muschetă cu baionetă. Mersul lor arată că au băut, delict pedepsit de lege, dar destul de des întâlnit. Unul dintre ei îi știe numele. Sunt mulți care împărtășesc aplecarea păzitorilor legii plătiți prost către încarea necazurilor, și cărciumile sunt pline.

- Măi, măi, iată-l pe Mickel Cardell care a ieșit la scaldă în latrina orașului, după câte văd. Cauți vreun lucru de preț pe care l-ai înghițit acum câteva zile și n-ai reușit să-l salvezi din oala de noapte? Ori dai curs unui raport despre o târfă fugară care a luat-o spre mare?

- Ține-ți fleanca, Solberg! Oi duhni eu a rahat, da' tu și prietenul tău mirosiți a o afurisită de băutură de două parale. Duceți-vă în apă și clătiți-vă gurile până să vină vremea să-l sculați pe caporali!

Cardell se ridică și își intinde spatele înțepenit. Arată spre cadavrul de lângă el.

- Ia uite!

Kalle Solberg se înfioară de cum se apropie destul de mult.

- La dracu'!

- Da. Cred că unul dintre voi ar trebui să stea aici, iar celălalt să se ducă la Slottsbacken și să anunțe un ofițer superior.

Cardell își strânge haina și brațul de lemn și pune bocceaua sub ciot. Face un pas, apoi își amintește de cizma pierdută, lasă bocceaua jos, se răsucescă și merge greoi pe unde venise, atât de demn cât este în stare, până ce dă de locul potrivit. Trage cizma de piele din solul mlăștinios, care scoate un pleoscăit trist. Solberg a tras paiul cel lung și a pornit deja în sus pe deal spre oraș. Tovarășul lui rămâne tăcut, fără să arate vreo simțire. E îngrozit probabil la gândul să rămână singur în întuneric, cu mortul. Cardell îi face semn cu capul în vreme ce se îndepărtează. E prin apropiere un văr de-al său care are fântână și, trage nădejdea, oleacă de săpun din care să-i dea și lui.

2

Liniile trase pe hârtia așezată pe birou în față să o împart exact în pătrate. Cecil Winge își aşază în față ceasul de buzunar, îl desprinde de pe lanț și trage mai aproape lumânarea de ceară care sfârâie. Şurubelnите sunt aliniate alături de pensete și clești. Întinde mâna în lumină. Nu-i tremură deloc.

Își începe lucrul cu mare atenție. Desface ceasul, slăbește piulițele care țin arătătoarele, le ridică de pe cadran și îl aşază pe fiecare într-un pătrat de pe hârtie. Ridică și cadranul și lasă la vedere mecanismul interior, care acum poate fi scos fără împotrivire. Încet, desface mecanismul, rotiță cu rotiță, și pune fiecare piesă în țarcul ei de cerneală. Eliberat din încisoare, arcul plat se întinde într-o spirală lungă. Dedesubt este angrenajul, apoi vine învelișul. Unelte puțin mai mari decât un ac de cusut ademenesc suruburile miciute să iasă din găurile lor.

În lipsa ceasului, Winge ține socoteala timpului după clopote. De dincolo de Ladugårdslandet răsună clopotele mari ale bisericii Hedvig Eleonora. Dinspre mare vine ecoul mai slab al celor din clopotnița bisericii Katarina, cocoțată pe deal. Orele zboară.

După ce l-a desfăcut cu totul, repetă fiecare pas de la coadă la cap. Ceasul își recapătă încet forma, fiecare piesă se întoarce la locul său. Degetele lui subțiri înțepenesc și trebuie să se tot opreasă, lăsând mușchii și tendoanele să se odihnească. Desface și strângе mânile, frecându-le una de alta, și își apasă încheieturile pe genunchi. Poziția de lucru supărătoare începe să-și spună cuvântul și durerea din șold, care îl apucă tot mai des, se întinde spre partea de jos a șirei spinării, silindu-l să se tot foiască pe scaun.

După ce arătătoarele ajung înapoi pe cadran, pune cheița în încuietoare și, când o răsușește, simte împotrivirea arcului dinăuntru. De cum îi dă drumul, aude ticăitul cunoscut și îi revine gândul pe care l-a avut de o sută de ori din vară încoace: iată în ce fel ar trebui să meargă lumea. Rational și în aşa fel încât să poată pricpe toți. Fiece parte din ea să-și aibă locul său și urmările mișcărilor ei să poată fi determinate cu precizie.

Senzatia de bine și confort e trecătoare. Îl părăsește iute după ce se termină distrația și timpul lumesc, care fusese oprit câteva clipe, se încheagă din nou împrejur. Mintea începe să-i rătăcească. Își pune un deget pe încheietura mâinii și numără bătăile inimii, în vreme ce secundarul se rotește pe cadranul care poartă numele ceasornicarului: Beurling, Stockholm. Numără o sută patruzeci de bătăi pe minut. Surubelnițele și celelalte unelte sunt rânduite și se pregătesc să ia totul de la capăt, când simte miroslul mâncării, aude zgrepănatul la ușă al slujnicei și o voce care-l poftește la masă.

În fața lor e așezat un castron de supă cu model albastru. Proprietarul lui, frânghierul Olof Roselius, își înclină capul într-o scurtă rugăciune înainte să întindă

mâna și să ridice capacul. Își înăbușă o înjurătură și scutură firimiturile de pâine de pe degete după ce s-a ars cu mânerul.

De pe locul său, la dreapta gazdei, Cecil Winge se preface că se uită la fibra lemnului mesei, pe care joacă umbrele lumânărilor de ceară, în vreme ce slujnica îi sare repede în ajutor cu un ștergar. Miroslul de napi și fieritură de vită netezește zbârciturile de pe fruntea frânghierului. Cei săptămâni de ani i-au șters toată culoarea din păr și barbă, și șade gârbovit. Roselius este cunoscut ca un om virtuos, care ani în sir s-a ocupat de conducerea azilului de săraci de la biserică Hedvig Eleonora și a dăruit cu mărinimie din avere sa cândva destul de mare ca să cumpere casa de vară a contelui Spens, de la marginea Ladugårdslanet. Bătrânețea i-a fost întunecată de niște investiții neinspirate într-o moară din miazañoapte, împreună cu vecinul său Ekman, un funcționar de rang înalt în Camera de Comerț. Winge are impresia că Roselius se simte nedreptățit și nerăsplătit pentru deceniile de muncă de binefacere. Amăraciunea i-a înghițit ca un clopot de sticlă toată avere.

Chiriaș fiind, Winge nu se poate împiedica să simtă că însăși prezența sa este mărturia acestor vremuri grele. În această seară Roselius pare și mai mohorât decât de obicei și oftează după fiecare îmbucătură. Când își drege glasul și sparge tacerea, n-au mai rămas pe fundul farfuriei decât câteva înghițituri.

- E greu să le dai sfaturi tinerilor, pentru că de obicei nu te alegi decât cu vorbe de ocără. Si totuși, vreau să-ți spun limpede, Cecil. Te rog să fii destul de politicos și să ascultă. Nu-ți vreau decât binele. Roselius răsuflă